

4. <http://www.niss.lv/articles\716/>
5. А.В. Лісовий, С.В. Кирпа Збірник наукових праць НУ ДПСІ, №1, 2011. Методи виявлення та оцінювання тіньового сектору економіки.
6. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації. Монографія / За ред. З.С. Варналія, 2009р.

Annotation. *Identify the causes of the shadow economy, the level of shadow economy and priorities for legalization of the national economy.*

Key words: *shadow economy, the level of shadow economy, Toning economy, corruption, taxation, financial flows.*

УДК 33.05 (4)

Свідер О.П., асистент Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ЗРОСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЕКОНОМІК

Розглядаються аспекти зростання окремих європейських економік та проблема формування державного боргу в умовах формування економічного угруповання.

Ключові слова: *економічне угруповання, державний борг, зростання, ВВП, економічний союз, валютний союз.*

Європейський союз є найбільшим інтеграційним угрупованням у світі. Політичні ідеї, що виношувались століттями на теренах Старої Європи реалізувались у найамбіциозніший економічний проект. Однак умови інтеграції, її процес та наслідки далеко не однозначні. Крім того, майже 60 років формування ЄС трансформували та видозмінили відносини всередині економік.

Основною метою даного дослідження є спроба виявлення зв'язків та тенденцій між зростанням економік та їх борговим навантаженням в рамках найбільшого економічного угруповання світового господарства. Аналіз ситуації буде базуватись на використанні таких показників як темпи приросту ВВП, розмір державного боргу (% до ВВП) та приріст продуктивності праці (кількість виробленої продукції в розрахунку на одного працюючого). Такі показники вибрані через бажання прослідкувати наступний факт – викликано зростання ВВП внутрішніми чинниками зростання розмірів та ефективності економіки чи лише пов'язані із тіснішою інтеграцією в рамках угруповання (а відповідно рухом капіталів та внутрішнім кредитуванням).

На рис. 1. наведено середнє зростання продуктивності праці в розрахунку на одного працюючого до та після введення готівкового Євро. Як бачимо, можна відділити Німеччину від інших країн – після 1 січня 2002 року середнє зростання продуктивності праці хоч і зменшилось, однак залишилось на відносно високому рівні, який жодна з інших країн не може забезпечити. Для двох країн такі темпи поміняли знак і стали від'ємними (Іспанія та Португалія).

В випадку таких країн як Голландія, Бельгія та Франція продуктивність праці або залишилась незмінною або незначно (на рівні статистичної похибки) виросла. Загалом, якщо пов'язувати падіння вищезазначеного показника з введенням готів-

кового Євро, то, найімовірно, така ситуація пов'язана із відсутністю спільного механізму акумулювання та перерозподілу податків та втратою гнучкості у проведенні монетарної політики урядами окремих країн.

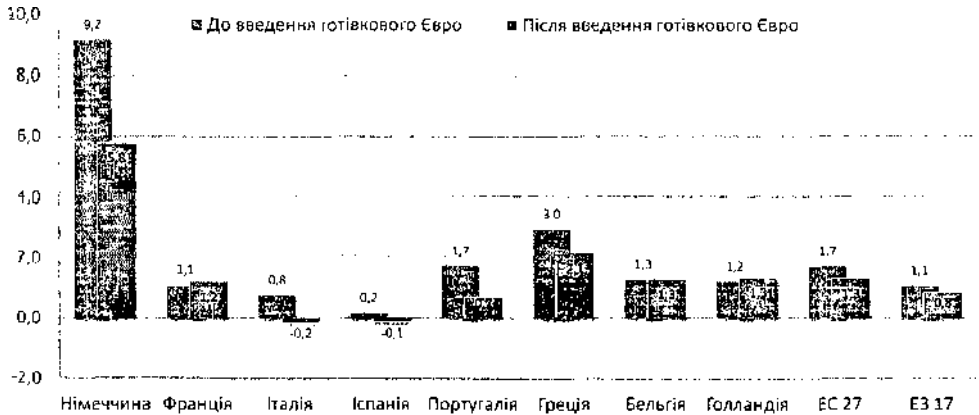

Рис. 1. Середнє зростання продуктивності праці за 5 років до та після введення готівкового Євро (вступу до Єврозони)* **.

* Джерело: [1]

** ЕС 27 – для Європейського Союзу загалом, ЕЗ 17 – для учасників Єврозони.

Динаміка державного боргу окремих країн ЄС наведена на рисунку 2. Рисунок ілюструє загальну тенденцію та демонструє майже однакову динаміку руху державного боргу для більшості країн. Загалом для країн ЄС рівень державного боргу майже не змінився з 1996 року і залишається на відмітці 80% ВВП. При цьому період з 1997 по 2006 роки можна назвати періодом відносно низького боргового навантаження (рівень державного боргу в країнах, що на сьогодні входять до ЄС, тримався на рівні 60%, не перевищуючи загальноприйнятту межу).

Окремі країни після 2007 року підвищили навантаження державним боргом до 145% ВВП (Греція), майже 120% (Італія). Причому чітко спостерігається групування навколо показників у 60%, 80–90% та 120–140%.

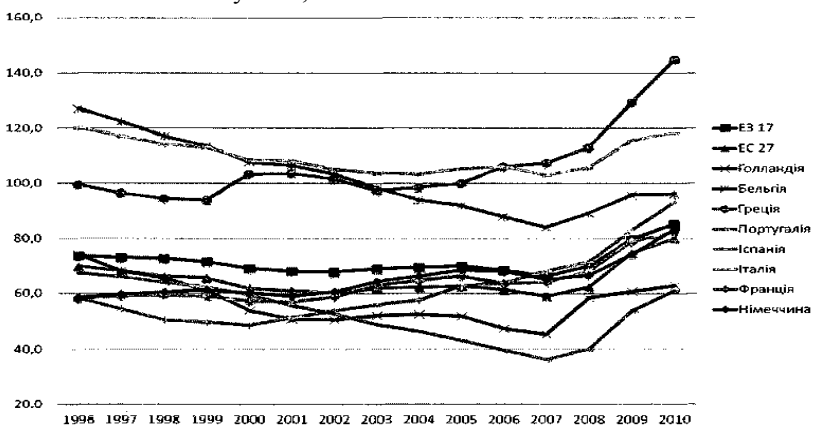

Рис. 2. Розмір державного боргу окремих країн Європейського Союзу, % до ВВП***.

* Джерело: [1]

** ЕС 27 – для Європейського Союзу загалом, ЕЗ 17 – для учасників Єврозони.

Висновки. Отже, неможливо констатувати саме причино-наслідковий зв'язок між вступом до ЄС чи Єврозони та падінням продуктивності праці і зростанням державного боргу. Однак, вже ж таки, наступні факти мають місце:

- загальний рівень продуктивності праці на одного працюючого після введення готівкового Євро впав майже у всіх країнах ЄС;
- лише в випадку Німеччини вищезгаданий показник продовжує залишатись на достатньо високому рівні (середнє значення після вступу до Єврозони – 5,8%);
- в деяких випадках після 2002 року рівень державного боргу почав зростати, однак абсолютно всі країни продемонстрували таке зростання після початку гострої фази світової економічної кризи (з 2007 року);
- за окремими винятками рівень державного боргу більшості країн складає принаймні верхній рівень для Єврозони (60%), а частіше – набагато вище.

Формування валютного союзу на території ЄС має достатньо давню історію, починаючи з створення єдиної європейської валютної системи у 1979 році. Однак достатньо очевидним є і той факт, що ця подія неоднозначна у економічному відношенні і найтяжчі час як у Євро, так і у країн, що входять до Єврозони попереду.

Список використаних джерел

1. European economic statistics // Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011.–2011 –211 pp.
2. Europe in figures – Eurostat yearbook 2011 // Luxembourg: Publications Office of the European Union – 2011 – 692 pp.
3. EU economic data pocketbook – 3–2010 // Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011.–2011,– 121 pp.
4. Government finance statistics – Summary tables 1/2001 – Data 1996–2010 // Luxembourg: Publications Office of the European Union. – 2011 – 37 pp.
5. Key figures on Europe // Luxembourg: Publications Office of the European Union. – 2010. – 245 pp.
6. Sustainable development in the European Union – 2011 monitoring report of the EU sustainable development strategy // Luxembourg: Publications Office of the European Union.– 2011 – 377 pp.
7. Офіційний сайт агенції Євростат Європейської Комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

Annotation. The aspects of the individual growth of European economies and the problem of the formation of public debt in an economic union are analyzed.

Key words: economic integration, national debt, growth, GDP, economic union, monetary union.

УДК 338.242:658.567

Берлінг Р., Грибик І., Гавран В.

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Оцінка діяльності господарюючих суб'єктів є одним з найбільш дієвих мето-